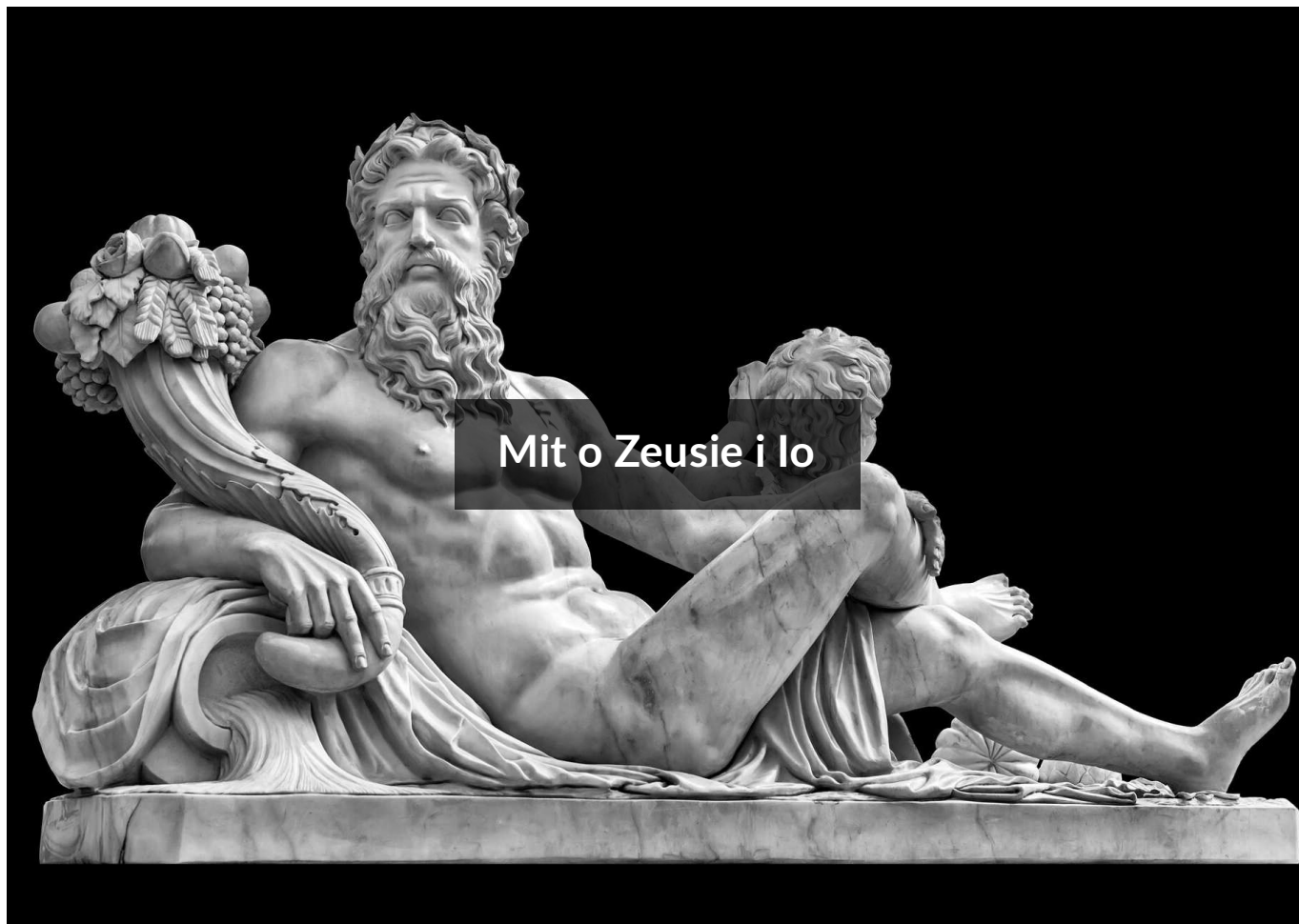

Mit o Zeusie i lo

- [Mit o Zeusie i lo](#)

Mit o Zeusie i Io

Ważne daty

Ok. 7000 p.n.e. Początki osadnictwa na terenie dzisiejszego Argos

V w. p.n.e. Powstanie attyckiego naczynia ze sceną z Zeusem, Herą, Io, Argosem i Hermesem

V w. p.n.e. Powstanie attyckiego naczynia ze sceną z Hermesem szykującym się do zabicia Argosa

II poł. V w. p.n.e. Powstanie dramatu Prometeusz skowany

I w. p.n.e. Powstanie pompejańskiego fresku z Izydą, Io i bogiem Nilu

II poł. XVII w. Powstanie obrazu Gerbranda van den Eeckhouta, *Zeus, Hera i Io*

Scenariusz lekcji dla nauczyciela.

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

II. W zakresie kompetencji kulturowych. Uczeń:

1. posiada podstawową wiedzę o następujących kluczowych zjawiskach z zakresu mitologii greckiej i rzymskiej:

b) mity o bogach olimpijskich i pozostałych bóstwach panteonu greckiego;

8. potrafi wskazać najważniejsze cechy charakterystyczne i poddać interpretacji uwzględniającej właściwy kontekst kulturowy następujące kluczowe zjawiska z zakresu mitologii greckiej i rzymskiej:

b) mity o bogach olimpijskich i pozostałych bóstwach panteonu greckiego;

Nauczysz się

rozpoznawać i interpretować motywy związane z mitem o Io i Zeusie;

analizować rolę mitu o Zeusie i Io w dramacie greckim;

rozpoznawać i analizować przetworzenia mitu o Zeusie i Io w sztuce późniejszej;

interpretować mit i dzieła kultury będące jego recepcją.

Związki Zeusa

Źródło: online skills, licencja: CC0.

Ćwiczenie 1

W mitologii greckiej mamy liczne opowieści o tym, jakie postacie przyjmował Zeus podczas swoich kolejnych miłosnych podbojów. Dobierz ilustracje przedstawiające obiekty i istoty, w jakie zmieniał się władca bogów, do imion postaci, które w tej postaci uwodził lub porywał.

Europa, Danae, Leda, Ganimede

Opowiadano, że Io we śnie otrzymała polecenie, by udała się na brzeg Jeziora Lerneńskiego i tam uległa Zeusowi. Kiedy opowiedział swój sen ojcu, [Inachos](#) zwrócił się po radę do wyroczni w [Dodonie](#) w [Delfach](#). Wyrocznie poleciły mu posłuchać woli boga, jeśli nie chce zginąć od piorunu wraz z całym swoim domem. Zeus posiadał więc dziewczynę, lecz wkrótce o tej przygodzie dowiedziała się Hera. By uchronić Io przed zazdrością swej żony, Zeus przemienił ją w śnieżnobiałą jałówkę. Przysiągł też Herze, że nigdy nie kochał tego zwierzęcia. Wówczas Hera zażądała, by ofiarowano jej tę właśnie jałówkę. Tak więc Io poświęcona została swej rywalce. Bogini oddała ją pod straż Stuokiego Argosa (...). Wtedy to rozpoczęły się cierpienia Io. Błąkała się nieopodal Myken, a potem po Eubei. Zeus (...) wysłał Hermesa, żeby uwolnił ją od jej strażnika. Hermes za pomocą swej czarodziejskiej laski uśpił pięćdziesiąt oczu Argosa, podczas gdy pięćdziesiąt spało snem naturalnym, a potem zabił go nożem. (...). Śmierć Argosa nie położyła jednak kresu niedoli Io. Hera zesłała na nią bowiem złośliwego gza, który nękał ją nieustannie i przyprawiał o szaleństwo. Io błąkała się po Grecji, początkowo wzdłuż wybrzeża zatoki, która od jej imienia przyjęła nazwę Zatoki Jońskiej; przecięła morze w miejscu, gdzie cieśnina dzieli wybrzeża Europy od Azji. Z tej przyczyny cieśnina ta nosi nazwę Bosforu, tj. *Przeprawy krowy* [*gr. bous – krowa, poros – przejście, przeprawa*]. Długo jeszcze błąkała się po Azji, w końcu powróciła do Egiptu, gdzie przyjęto ją życzliwie i gdzie wydała na świat syna Zeusa, Epafosa.

Ćwiczenie 2

Uszereguj wydarzenia z mitu w kolejności chronologicznej.

Hera zsyła na dziewczynę gza, żeby bez przerwy ją dręczył.

Na świat przychodzi syn Io i Zeusa, Epafos.

Io ma proroczy sen, w którym widzi się w roli kochanki Zeusa.

Io trafia do Egiptu.

Zeus zamienia Io w jałówkę.

Hermes zabija Argosa.

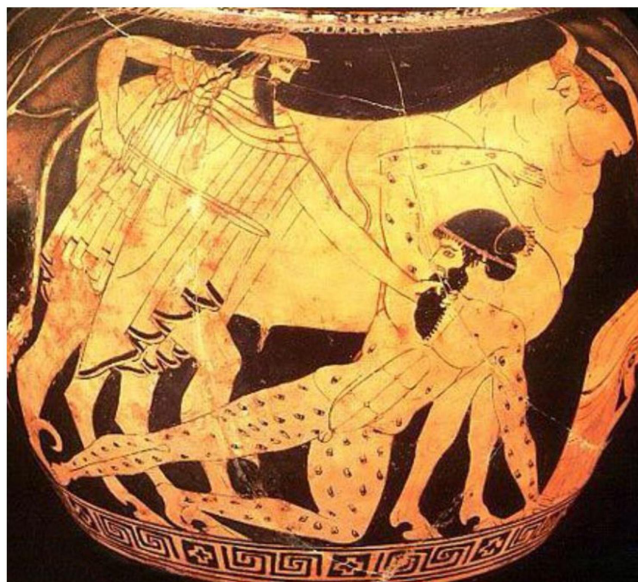
Fresk z Pompei, I w pne., Narodowe Muzeum Archeologiczne, Neapol, [jerryandgod.com](#), CC BY 3.0

Ateńskie naczynie czerwono-figurowe, V w. p.n.e., Museum Historii Sztuki, Wiedeń, [pinterest.es](#), CC BY 3.0

Ateńskie naczynie czerwono-figurowe, V w. p.n.e., Muzeum Sztuk Pięknych, Boston, [pinterest.es](#), CC BY 3.0

Ćwiczenie 3

Poniższe dzieło sztuki greckiej przedstawia Io w towarzystwie innych mitologicznych postaci. Co za postacie towarzyszą Io na poniższej ilustracji?

☐ Hermes i Argos

☐ Zeus i Argos

☐ Hermes i Zeus

Tragedia Ajschylosa, *Prometeusz skowany*

Prometeusz: (...) teraz ja wam w szczerej
Wyjawię opowieści, jakie ją z rąk Hery
Czekają jeszcze trudy (...)
Naprzód więc, zwrócona ku wschodowi słońca,
Przebiegniesz ugorzyska, kraj pusty i dziki (...)
W tej drodze dalekiej
Do słusznie tak nazwanej Rwistej dojdiesz rzeki,
Lecz nie myśl o przeprawie – nikt jej nie przepłynie. (...)
Ku bramie dojdiesz morskiej, ku wąskiej cieśninie (...)
Byś potem Meocką przepłynęła zatokę – przeprawa,

Stąd wielka u śmiertelnych urośnie ci sława,
Zaś przesmyk ten na wieki będzie od tej doby
Bosforu miał nazwisko. Takimi sposoby
Rzuciwszy Europę, wraz powitasz kraje
azjatyckie. (...)
Przebywszy wpław cieśninę, dzielącą dwa lądy,
Masz rzucić się w nurt morza, w rozpienione prądy
Gdzie słońca wschodzącego palą się płomienie. (...)
Na krańce
Ty Ziemi potem dojdiesz (...)
Skąd bierze początek rzeka Ajtiops. Na jego wybrzeże
Miej oko, aż nie dotrzesz hen, ku wodogrzmotom,
Gdzie z szczytów wzgórz (...) swoją falę złotą
Przelewa święty Neilos [Nil]. Wybrzeżami swemi
Zawiedzie cię on potem do trójkątnej ziemi
Neilotis. W tym dalekim kraju, o Iono [Io],
I tobie, i tym dzieciom osiąść przeznaczono.

Źródło: Ajschylos, *Prometeusz skowany*, wg przekładu Jana Kasprowicza, w. 786–960 (wybór)

Ćwiczenie 4

Oceń, czy poniższe zdania zgodne są z informacjami o przyszłości, podanymi Io przez Prometeusza w *Prometeuszu skowanym*. Zaznacz zdania prawdziwe.

- ☐ Io zdoła przepłynąć się przez rzekę Rwistą.
- ☐ Io dotrze nad rzekę Ajtiops.
- ☐ Podczas swojej tułaczki Io nigdy nie opuści kontynentu europejskiego.
- ☐ Ostatecznie Io i jej potomkowie zamieszkają w ziemi Neilotis, nad Nilem.
- ☐ Io długo jeszcze będzie się błąkać po świecie.

Ćwiczenie 5

Wpisz nazwy miejsc i postaci związanych z Argos do zdań, do których pasują, tak, aby powstała całość zgodna z mitem i historią.

1. Bóstwo szczególnie czczone w Argos to .
2. Kraina, w której leży Argos, to .
3. Atrakcją miasta jest do dzisiaj dobrze zachowany .
4. W mieście znajdują się ruiny świątyni o nazwie .

Ćwiczenie 6

Przyporządkuj imiona do opisów i charakterystyk postaci mitologicznych w micie o uccie Zeusie i Io.

W przyszłości przyjmie Io do własnej krainy:

Zeus

Po przemianie zostaje podarowana Herze:

Nil (Neilos)

Niewierny mąż:

Io

Przepowiada Io jej dalsze losy:

Prometeusz

Ćwiczenie 7

Kto był strażnikiem Io z polecenia Hery?

☐ Hermes

☐ Inachos

☐ Stuoki Argos

Polecenie 1

W poznanym na lekcji dramacie Ajschylosa Prometeusz skowany lo rozpaczliwie skarży się na los, który jej zgotował Zeus, i na nieszczęścia, jakie ją spotkały. Wyobraź sobie, że jesteś prawnikiem, który w imieniu lo ma oskarżyć Zeusa, i napisz swoją mowę oskarżycielską.

Słowniki

Słownik pojęć

Delfy

Miasto greckie w Fokidzie na południu Grecji właściwej, siedziba słynnej wyroczni Apollina.

Dodona

Miasto w Epirze, na północnym zachodzie Grecji, siedziba wyroczni Zeusa.

Eubea

Duża przybrzeżna wyspa grecka na Morzu Egejskim

giez

Owad z rodziny muchówek, pasożyt bydła. Powoduje bolesne ukąszenia i groźne choroby zwierząt.

Inachos

Rzeka niedaleko Argos. Także imię jej boga, pierwszego króla Argos.

Jezioro Lernejskie

Jezioro, które leżało w Argolidzie. Obecnie nie istnieje, na jego miejscu pozostały jedynie bagna.

Mykeny

Miasto na północnym wschodzie Peloponezu, centralny ośrodek polityczny i kulturalny kultury mykeńskiej, która rozwijała się w Grecji w 2. poł. II tysiąclecia p.n.e.

Zatoka Meocka

Inaczej Jezioro Meockie. Grecka nazwa Morza Azowskiego.

Słownik łacińsko-polski

Źródło: online skills, licencja: CC0.

Galeria dzieł sztuki

Fresk z Pompei, l w pne., Narodowe Muzeum Archeologiczne, Neapol, jerryandgod.com, CC BY 3.0

Bibliografia

R. Graves, *Mity greckie*, przeł. H. Krzeczkowski, Warszawa 1992.

J. Parandowski *Mitologia*, Londyn 1992.

J. Parandowski *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Poznań 1989.

W. Kopaliński *Słownik mitów i tradycji kultury*, Warszawa 2003.

Z. Kubiak *Mitologia Greków i Rzymian*, Warszawa 1997.